

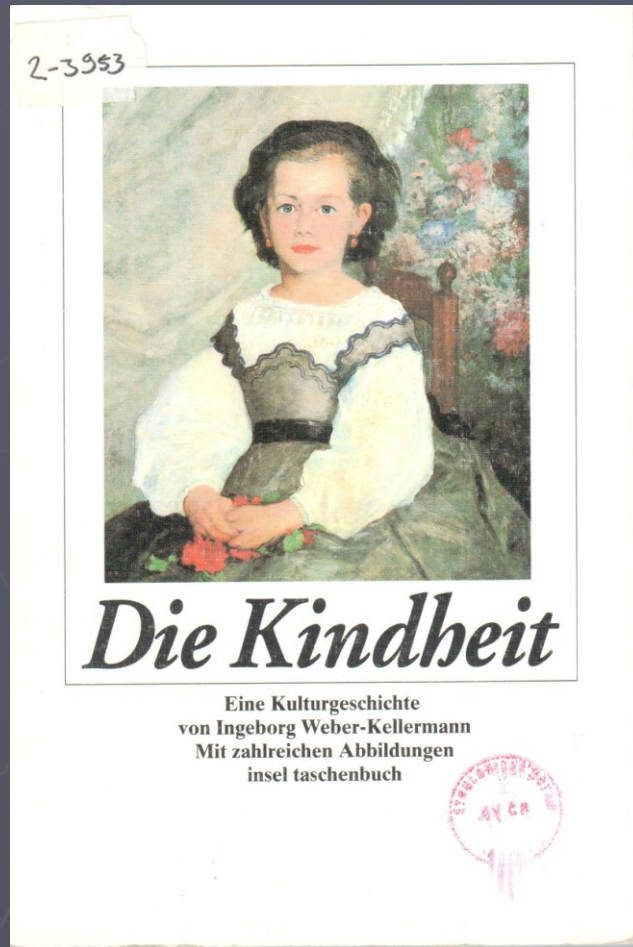
Exkurz do kultury dětí

Ariès, Philippe

- ▶ Francouzský historik – teze – ve středověku neexistovalo dětství v moderním pojetí.
- ▶ S dítětem se nepočítalo, protože mohlo kdykoliv zemřít.
- ▶ 1960 Historie dětství (*L'Enfant et la vie familiale sous l'Ancien Régime*)
- ▶ 1975 Geschichte der Kindheit
- ▶ - nové perspektivy bádání o dětství

Ingeborg Weber-Kellermann; první vydání v roce 1979

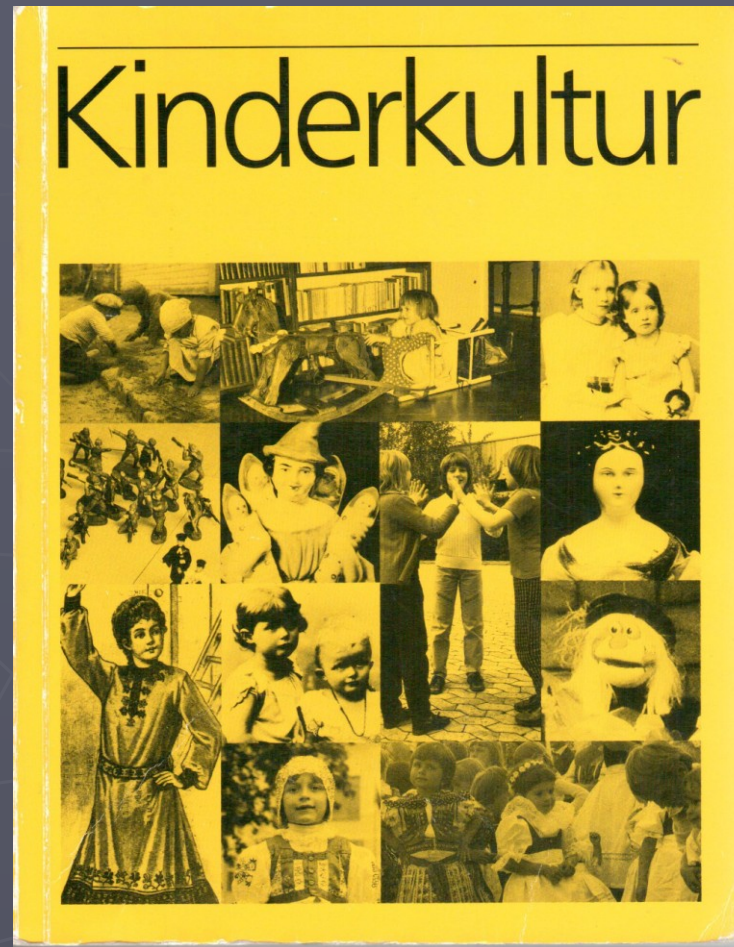
I. Weber-Kellermann

- ▶ Rekonstrukce historického obrazu dětství (různé prameny, autobiografie)
- ▶ Ošacení, bydlení, práce, hry
- ▶ V zámku a patricijském domě
- ▶ V dílně
- ▶ Na venkově
- ▶ Práce – hry (nepřímá úměra)

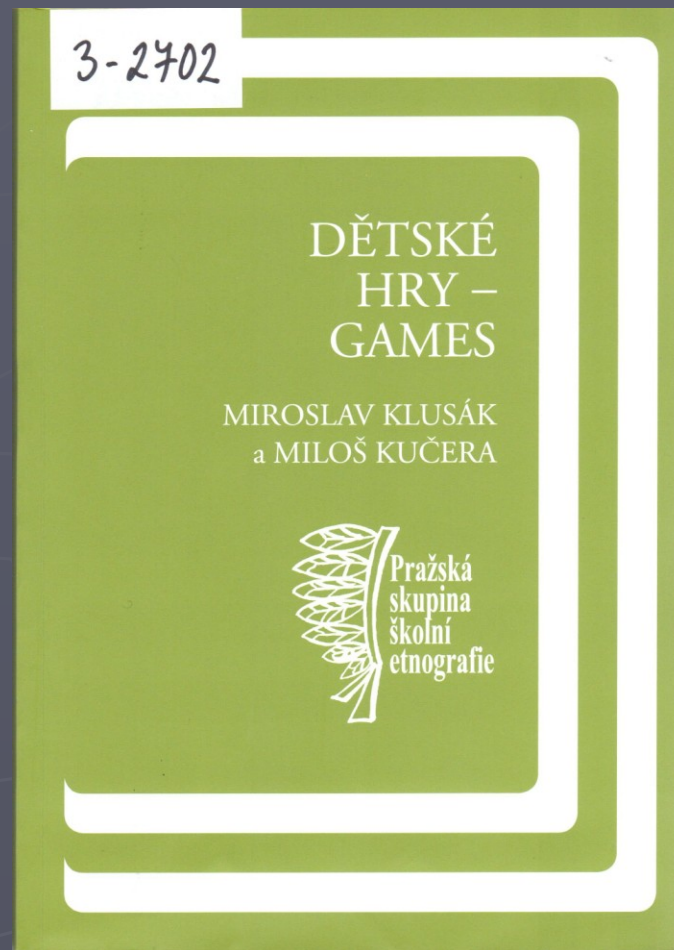
Požadavek interdisciplinárního bádání o dětech

- ▶ Sociologie (I. A. Bláha: Sociologie dětství, 1930;, I. Nosál: Obrazy dětství v dnešní české společnosti..., 2004)
- ▶ Pedagogika (Kučera: Školní etnografie, 1992)
- ▶ Etnologie

Köstlin, Konrad et al. (ed.) 1985

Psychologie - pedagogika

Kultura dětí

- mnoho vrstev a přijímá podněty z různých sfér
- z kultury artificiální i masové, z médií
- z internetu
- ze světa dospělých
- obsahuje autonomní jevy tradiční povahy
- Kultura pro děti x kultura dětí

Prostředí

- ▶ Rodina
- ▶ Škola
- ▶ Skaut, Pionýr, zájmové kroužky
- ▶ Vrstevnické skupiny
- ▶ Školní třída
- ▶ Kamarádská parta
- ▶ dvojice

Dětský folklor

- ▶ slovesné, hudební, taneční a dramatické projevy
hry sportovní, výtvarné a věrské představy, pověry
- ▶ Dětský folklor se člení na dvě vrstvy
- ▶ - folklor pro děti
- ▶ - vlastní folklor dětí

František Bartoš, 1888

FRANTIŠEK BARTOŠ:

NAŠE DĚTI.

DRUHÉ.
ROZMNOŽENÉ VYDÁNÍ.

ILLUSTROVAL
MIKULÁŠ ALEŠ.
VE PROSPĚCH
ÚSTŘEDNÍ MATICE ŠKOLSKÉ

NAŠE DĚTI.

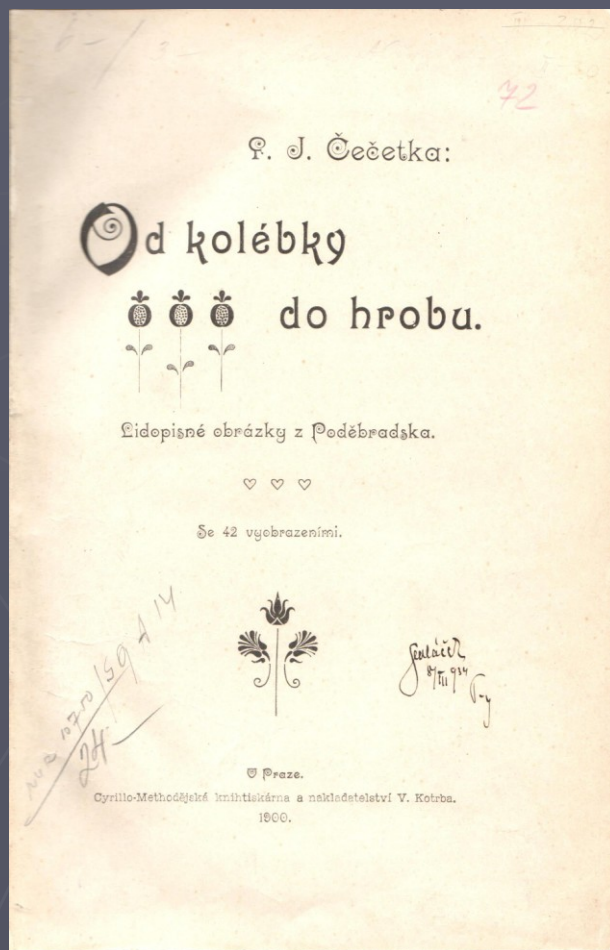
JEJICH ŽIVOT V RODINĚ, MEZI SEBOU A V OBCI,
JEJICH POESII,
ZÁBAVY, HRY I PRÁCE SPOLEČNÉ

POPISUJE
FRANTIŠEK BARTOŠ.

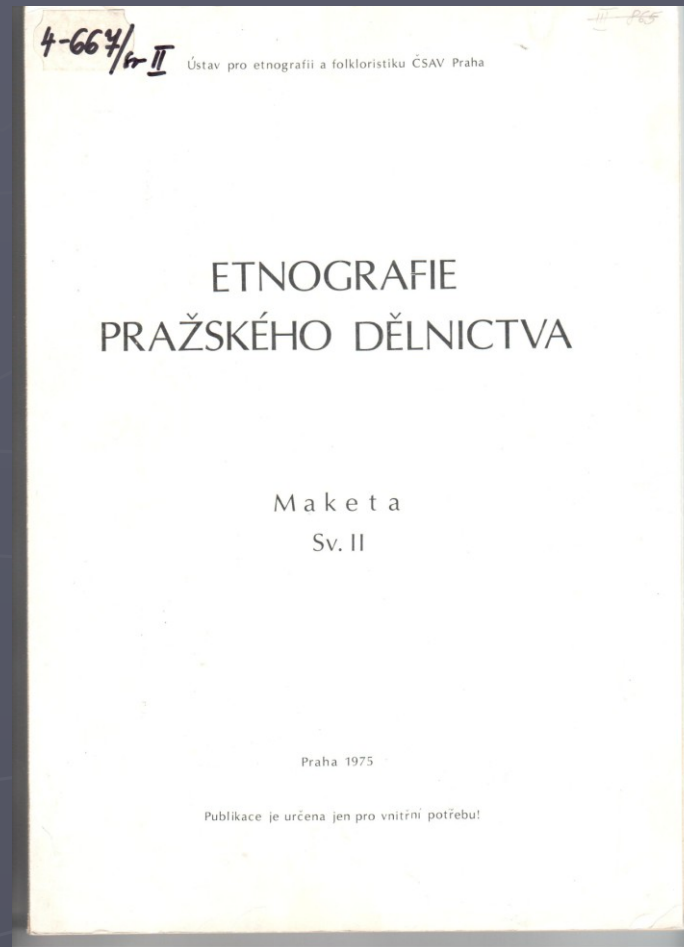
DRUHÉ, ROZMNOŽENÉ VYDÁNÍ.

TISKEM A NÁKLADEM J. OTTY V PRAZE.

Čečetka, František, Josef; 1900

Scheufler, Vladimír: Pražské děti, 1975

Školní rýmy

- ▶ Iona a Peter Opie
- ▶ *The Lore and Language of Schoolchildren* (Oxford 1959)
- ▶ **1. Rýmy nezbytné pro fungování a organizaci her a vzájemných vztahů**
- ▶ **2. rýmy, které jsou pouhým vyjádřením dětského temperamentu (bujnosti, živosti)**

Nesmyslné dvojverší

- ▶ *Namaloval husu,*
- ▶ *ta mu dala pusu.*
- ▶ *Namaloval husičku,*
- ▶ *ta mu dala hubičku.*
- ▶ *Namaloval berušku,*
- ▶ *ta mu dala přes držku.*
- ▶ *Namaloval popelnici,*
- ▶ *ta mu dala přes palici.*
- ▶ *Namaloval domeček,*
- ▶ *ty jsi ale blbeček.*

rozpočítadlo

- ▶ *Černá Máry, skoč do jámy.*
- ▶ *Co tam je? Čert tam je.*
- ▶ *Co tam dělá? Kaši vaří.*
- ▶ *Čím ji mastí? Kolomastí.*
- ▶ *Čím ji jí? Lopatou,*
- ▶ *má palici chlupatou.*

Formule závěrečné, úvodní

- ▶ *Cukr, káva, limonáda, čaj, rum, bum!*
- ▶ *Polívka se vaří, maso na talíři.*
- ▶ *První hodina odbyla a lampa ještě svítila.*

Rýmované otázky

- ▶ *Chceš žvýkačku? – Prdni si do sáčku!*
- ▶ *Chceš žvýkačku? – Kup si ji za kačku!*
- ▶ *Řekni koleje. – Bába tě poleje.*
- ▶ *Máš žízeň? – Dej si nohy křížem (košulu stáhni a už táhni!)*
- ▶ *var. Máš žízeň? – Dej si nohy křížem a ruce za hlavu, vypij celou Vltavu.*
- ▶ *Máš hlad? – Tak si ho hlad'!*
- ▶ *Řekni plot. – Karel Gott.*

„sexuální osvěta“

- ▶ Německý folklorista Lutz Röhrich napsal: „Tyto nesčetné prostinké dialogy o čurání, kakání, hovnech, prdech, prdění a pšoukání tvoří daleko největší skupinu skutečných vtipů z dětských úst, jsou opravdovým tématem číslo jedna v dětském pokoji...“
- ▶ vývojová psychologie

Dětské posměšky

- ▶
- ▶ *Dominiček počůral se do jesliček.*
- ▶ *Lidka, smradlavá řitka.*
- ▶ *Renek prdl si do trenek.*
- ▶ *Elka posraná plenka.*
- ▶ *Petrřík vypustil větrřík.*
- ▶ *Katuška z Ratěk prdla si do gatěk.*
- ▶ *Lenka plenka podprsenka.*

Parafráze

- ▶ *Pásli ovce valaši,*
- ▶ *při betlémském salaši.*
- ▶ *Hajdom, hajdom, tečka com,*
- ▶ *hajdom, hajdom, tečka com.*

Parodie na velikonoční říkadla

*Hodky, hodky, doprovodky,
dejte aspoň litr vodky.
Nedáte-li litr vodky,
poblížem vám všechny
schodky.*

*Hodky, hodky, doprovodky,
dejte aspoň litr vodky.
Nedáte-li aspoň půl,
poblížem vám celý dvůr.*

Brno, 2003

RAJČE

NA ÚTĚKU

KAPITOLY O KULTUŘE A FOLKLORU DNEŠNÍCH DĚTÍ
A MLÁDEŽE S UKÁZKAMI

BRNO 2003

Praha, 2011

FOLKLOR ATOMOVÉHO VĚKU

KOLEKTIVNĚ SDÍLENÉ PRVKY EXPRESIVNÍ KULTURY
V SOUDOBÉ ČESKÉ SPOLEČNOSTI

Petr Janeček (ed.)

Pasportizační údaje

Lokalita:

Informátor/Narátor/Zpěvák:

Rok narození (školní třída):

Datum výzkumu:

Sběratel/Výzkumník:

Popis situace:

